

מסורת הש"ס

(א) צ"ל כשמעתיך יעזב"ל
(ב) גי' רייף ורליש רבא,
(ג) לעיל נד: וש"נ, (ד) צ"ל
ארישן פי' חזקה דפרסאי
בלא שטר מ' שנין. ערוך ערך
אריש א"ל, (ה) לקמן קיט.
קב: קסה: בזכרות נא"ל,
(ו) ב"ק סא. פאה פ"ב מ"א
מנחות עא: (ז) לעיל ג: ע"ש
הג"ר רב אסי א"ר יוחנן,

הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ם ד"ה דינא וכו'
בהגוזל בתרא אמר רבא
מדע: (ב) ד"ה ולא הוה
לית כ"ל וימית הסם נמחק:
(ג) ד"ה הנחל כגון נחל
אימן: (ד) ד"ה והשטות
וכו' מקום שמי גשמים
שוללין שם וכו' שמהולקת
על לאפיה:

מוסף רש"י

[illegible]

מוסף תוספות

א. ח"ל הרצנו יונה; ואני דומה למי שיש עליו בע"ח וכו' לפי שהנכסים של לזה אלא שמשועבדין לבע"ח אבל אם שנתחייב לשלם טסקא אין לו כלום בקרקע עד שיפרענה, שהרי משפט המלך שהוא ראוי למבור כל הקרקע לכל מי שירצה א"פ שאין הטסקא אלא דבר מועט, ועוד שבע"ח צריך תביעת ב"ד ושומא והכרזה, והמלך אינו צריך לכל זה.

רבינו גרשום

בארישתא דפרסאי. דרדוקא
 לא פסיסא לא הוה אריא
 אפי' הוה חוקיק שנין;
 ויהי ויהיה. בעלי תולדות:
 שקנו אריצא לטסקא. שקנו
 שדוה לא ארסא שטנלה
 ממנו מחמת שהריבין משם
 דהוה; ובניה וביני. משום
 שדוה דמלכותא וריא דאמר
 דמאן דהיב סקא ליכול
 לא שדוה לא ארסא
 שטנלה ממנו בשביל שדא
 שנין דלגולא אין
 נאראן לקות שמוס דכרא
 אקרקא בבר מנה. כלום
 האיש עצמו משעבד
 לכרא וליה שדוה דלא
 להם ליכול שדוה בשביל
 שדוה. אפי' שער
 דכרא משעבד לכרא. וכי'
 שדוה. מכור ואפי'
 שדוה. בהרת כרא הוה
 מכורה: א"כ בטל דישת
 שדוה. ויהי. א"כ הוא ארס
 נכסינ משעבד לכרא אפי'
 שדוה לא ארס א"כ לא זמן
 שדוה א"כ כרא אינן מחוקקין
 נכסין בידו ואפי' לא ירש

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נה.

רמב"א ב' מ"י פ"ח מהל'
גולה הל' י' סמג
עשין פס' טושי"ע ח"מ ס'
שטט סק"י
רמב"ג טושי"ע ח"מ ס'
רעם סק"י י' נהג"ס
רמב"ד ה' טושי"ע ח"מ ס'
קקס סק"י ו' טושי"ע כל
ד"י המסמס:
רמב"ו מ"י פ"ח מהל' וז"ה
ומתנה הל' י' סמג
עשין פס' טושי"ע ח"מ ס'
ערה סק"י ד'
רמב"ז ז' ח' מ"י פ"ח מהל'
ד' מהל' עניי' הלכה ב'
מגו:

רבינו גרשום (המשך)

אינה ממוחזקת הקרקע ע"י
הא"ח הכבד נטל פ'
שנים ב': אלה חסד ספק
ומית ב' ביום. כהנאו וטל
ש' מעיקל פ' שנים וממנה
ששנת אשת ספק וכבד
החזקו כידו: ואמר לו
הלכתה כד הונא ביה דרב
היכד. אמר אפי' שרי
לכד משכבד כרגל: ואל
היא. א"ח הלכה כד הונא
בבירה דרב. ורשע. והא
דקאמר פסרי הלכ' כותיה
לאקמו מלחא דרב. ובי
לגומי מלחא דרבין: ואל
ששון וגילי לכוכ שטר
המחזק לזאת הלוקחין פ'
המחזקין כד ראעו לכרג
ומש' אור הלכ' כותיה
אל קלים שטר כתיבין
לחבוב שכן ולעולם
אמר א' חלכה כד
הונא: פדכטא מייטא כד
ששון כד לית ליה שדט
לעוסק כבן א"ח חסד
בכסום דבר אלא בטלות
א"ח פדכטא. מייטא כד
ששון ר' לאתור פדכט
לית חלקו כעל בני
העיר לשכבוד שר העיר:
ד"מ. דצריך לית חלק:
אצלתיה כד. שחצייהו
בני העיר שדטא כד
ששון שמו אור א"ח לזה
כלום ליתן ק' ושעל פ'
והיתנו על פיה וגיעל על
חלק: חייב לסייע: אבל
פדכט. היינו שר העיר
מעצמו נתן לו לאתור
לשכבוד שמו אור חושש
ליקח מזה כלום שיעצ
ושמיה אור דחמי על
העיר צריך לית עמיה
לסייע: העצ. וזה הדין
הוא על גר שדט שדט חסד
ליהיבא בין שדט אחרת:
חושב. שם אילן אור
ונטין שדטא לכאן ולכאן
אלא במקום שנטין חסד
וירידו דג' תהנום ומש'
נוטעין אתן על הגבולין
לפסוק. ומש' אור מספקין
במס' [שם ה'] באת
שדטות אור מוספקין
כל אחת כבצא אור כבצא
ק' הער אלע דחמי המצ
ק' עקם חוצב: אבל
לפאה לטומאה. א'ן
המפקר. כרע לפאה שד
היה חסד א'ן חצב כשד
א"ח מספקי שדט צריך
להניח שט פאות משום
אור הפסק אלע ליקצר כל
השדטה ויניח אתה על
כלול לטומאה נמי אינו
מפקר. כרע דכרפוש לקצר
הלכתי מקומה לאל כשד
אור ודטומאה הלה ממזר
לחלן א'ן חמצב חללן ואמר
א"ח ידע א'ן נכנסתי למקום
החוצב מעבד למקור
החוצב אמר' דשדטא שטא
ולא א'ן הפסק לטומאה
א'ן מצר חוצב: אפי' לפאה
ולטומאה. א'ן הפסק הא
א'ן מצר חוצב כרתן א'ן
ש' שט שטילין ש' שט

אם בן בשלל ירושת בנו. דבשלמא מכל אדם שיש עליו כתובת
אשה ובעל חוב אף על פי שנכסים משועבדין להן מימ און
ירושת בנו הכבוד בטילה משום דמלוה ואשה מחסרי גוביינא וזריכי
אדרכתא ואכדומא ושומא אבל למס המלך אפילו קרקע שוה אלף זוז
משועבדת לדבר מועט וההקרקעות
עיקרן של המלך וכבר הוא מוחזק
ולא מחסרי^א גוביינא. ר"י ור"ם:
אנדרסקי. פי' כותבי שטרות
המלך דליסקא הוא
שטר כדאמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף
קכ"ד) האי מאן דנקיט דיסקא מנכ"ד
הגדול ובפרכי השולט (גיטין דף ל"ג)
מעיקרא במאי אפיקניהו דביסקי:
ד"ק

י' ל' עוקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל
 (ט) ואריסותא דפרסאי עד מ' שנין א' והני ז' וזרורי דובין
 ז'ניו וה"מ למספא אבל לכרנא לא מ"ט כרנא אקרקה
 בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכדא משתעבדי
 אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמימר ז"ל כ במלת
 ה ליה ראוי (ט) ואין הבכור נוטל כראוי כבמוחזק א"ל
 מי אלא מה אית לך למימר דיהיב טסקא ומית הכא
 אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי
 ז' כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי
 דרב רב אשי יפרדכת מסייע מתא וה"מ דאצילתיה מתא
 שמיא היא אמר רב אסי א"ר יוחנן יחמצר והחצב מפסיקין
 פאה ושומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו
 אי היא דתנן (ט) ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשולולית
 ודרך

וְזִינִיּוֹ וְזִינִיּוֹ וְזִינִיּוֹ. מֵה שְׁקוּיִן הִקְרַקָּה מַעֲבָדִי הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְלֵי הָאֵם
או יתעשרו ויאמרו להחזיר המס לה' וזהרורי לא יוכלו לערער על
קִמְן בִּפְרָק הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית (דף ס"ה) ואי א"ל ויהיה אפילו בוסתני
ורסאי וה' וזהרורי שחלוין בדינא דמלכותא דינא הרי תלת: וה'י
תתנו דבעלים: **אבל לכרגא.** בשביל כסף גולגלתא שלא פרעו
דינא דמלכותא לגבות הקרקע בשביל מס הראש כי א"ל בשביל
אוי בירח מן העיר. והך מלתא גמרא קאמר ר'א: **אפי' שעי**
מה ולא שגא זבין ארעא לטסקא או לכרגא וזינייהו וזיני דהבי
ס משועבדין למלך בשביל מס ראשו והיכא דלא פרע נתחייב כל
ייהו וזיני: **אם כן.** דאפילו שעי דכדא משתעבדי לכרגא הימי
המלכות בטלת ירושת בנו הבכור דכל ממון האב אם מת ולא
י' אם המלך דשעבוד המלך עדיף משאר שעבדין וכגזיו דמי. ומיהו
ז' ובשאר מקומות יתקיים דשבקיה לקרא דלחיי דמיק ומוקי אנפשיה:
דקא' ליה לאמירה הכי אפילו כי אמריין ארעא לנטסקא אשתעבדא
איהם לך למימר. היכי דמי דלא בטלטל כגון דיהיב טסקא של
עוד והוא ליה מוחזק ויטול זה בזכור פי שנים ה"נ וכו': **ולא היא**
קרקעות ולא מטלטלין לכרגא ואי זבון לכרגא לא הוו וזינייהו וזיני
כרב הוגא לאוקומי מלתייהו זכו לקיים מעשיהם ושטרות שכתבו
כדי שיהו המכירות והשטרות קיימין ומיהו שלא כדין נכתבו
ה והמלך ומדדך ארץ זבין עוסק בישולם לא הוו עולם כאל: **מסייע**
והוא מילי. דמסייע ליתן זמן הקהל: **כגון דאשליסיה מלל.** שעי
שאלמרו עליו ששקין לו ממון ומתוך כך נתרצה מס שלהם והכביד
בזבוע לכל אחד כפי אומד דעתם עד שיעלה גיבויים לחשבון מס
החמו מהו יגבו מן השאר: **אבל אנדיסקי.** ממונין של מלך הרגילין
לזבוע ושכחוהו לזה או לא רזו לשאול לו כלום בשביל שהוא אדם
הכביד עליהם מסן כדי שהיה לו לזה ליתן פטור דסייעתא דשמיא
החזיק בזה אצל מסן קנה את חזירתה אלל האי דלחזיק ביה לזבדו
ז' מסן מלך ארץ יח חלץ נטוע גיבויים מפסיק: **חלץ.** הוא חלין או
יוקנ לא מנאל ולא מנאל דכאמ' (פיה ס"ה) חלוצא מקטע רגיליו דרשעים
ונו טומאה לא. הוי הפסק לחשנן ב' שדות אלל יניח פאה אחת
מחוצרת לחיבה שמי פאות. ומיהו לגבי חזקה די לנו אם יקנה בזכוש
שמי (נשי ד' ט) וכל שכן בשמי שדות לזבדי הכל דלא קנה אלל מה שהחזיק
וטומאה. לקמיה מפרש מאי נפקא מיניה בין שדה אחת לשמים: **אפי'**
וני הפסק: דסנן. דהפסק מחייב להניח פאה בכל אחת: **הנחל.**
ת ואבנים שאין ראוי לזריעה: והסלולים. קבוצת מי גשמים. בהכונס אלן
ין מי גשמים שם רב ציני א"ר יוחנן אמת המים המחלקת שלל לא נפגיה:

דבר

לַיַעֲבֹד לִי מֶרַכָּאִידְךָ דְּשִׁמּוּאֵל. כִּיּוֹן דְּכִשְׁמוּאֵל סְבִירָא לָךְ וְלֹא לִיקֵינִי אֲלֵהּ
הִיְהוּא פּוֹרְטָא דְרַפְקָא. וְהָא לֹא מִנִּי לְמִימַר לַיַעֲבֹד לִי מֶרַכָּאִידְךָ דְּשִׁמּוּאֵל
לְהַמְכֵּר דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְלֹא לִיקֵינִי אֲלֵהּ בְּשִׁטְרָא דִּיכּוּן דְּמוּדֵי רַב
הִיְהוּא דְּשִׁמּוּאֵל אֲמַרְהּ לְהִיָּא דְנִכְסֵי אֲגַר הָרִי הֵן כְּמַדְבַּר עַל כְּרַחֵךְ זָקוֹק
לְאַחֲתָהּ לְתַרֵּךְ דָּלָא תַּקְסִי שִׁמּוּאֵל
וְכַדְפִּרְשִׁית עֲלִיל: אִין
וּמִיָּאִין דִּי. כְּשִׁמּוּאֵל: וְכֵן הִיּוּ רְבוּתֵיהּ
וְכוֹ. כֹּל זֶה שְׁלַח רַב הוּנָא בְּרַחֲשִׁין:
דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. בְּהַגְזֹל (6) קָמָא
(7) דִּי (8) דִּי קִיב: אֲמַר מַדְעָא דְקִטְלוּ דִּיקְלִי
וְגוֹשְׁרֵי גִשְׁרִי וְעִבְרִין עֲלִייהּ: דִּיאֲרֵיָּא
דְּפִרְסָאִי אֲרַבְעִין שָׁנִין. חֻקַּת פִּרְסִי
שֵׁנִי שֵׁנִי הִיא עִי דִּינָא דְּמַלְכוּתָא
לְהַמְכֵּר דָּלָא קִי אִישֵׁי אֲלֵהּ בְּשִׁטְרָא
דְּמִיָּהוּ אִם הִחֲזִיק בָּהּ עֲבוּרֵי מִ' שָׁנִי
וְזֵא יִשְׂרָאֵל וְקִנָּה מִמֶּנּוּ הִיּוּ קִנֵּין גְּמוּר
וְלֹא יוֹכֵל יִשְׂרָאֵל אֲחֵר לְוַמַּר שְׁלִי הִיא
שְׁגוּהָ עֲבוּרֵי מִמִּי וְאֵעִ"ג אֲדַמְרִין
(9) וְעַל דָּף (10): יִשְׂרָאֵל הִבָּא מִחֲמַת
עֲבוּרֵי אִם הִיא הוּא עֲבוּרֵי וְאִין לוֹ חֻקָּה
אֲחֵלָּא בְּהִיא שְׁטָרָא שְׁמַכְרָה יִשְׂרָאֵל
לְעֲבוּרֵי אִם הִיא שֵׁ לוֹ חֻקָּה. אִי מִנִּי אֲחֵלָּא
לְאַשְׁמוּעִין דִּלְעִ"ג דְּבִשְׂרָא מִקּוּמוֹת
הִיא חֻקָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּגִ' שָׁנִי בִּזְרָךְ
פִּרְסָא אִינֵה חֻקָּה בְּפֻחוֹת מִמִּי שָׁנִי
דִּינָא דְּמַלְכוּתָא הוּא שֵׁס כָּן: הִי
הִיְהוּא. בְּעִלֵּי נַחֲלוֹת הַעֲזִירִים קוּיִם
מִעֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ שְׁדוֹת עֵינֵי הַעִיר אִין
יִמְנָן לְהִמָּן הַטֶּסֶקָא לְמַלְךְ וְהִי פּוֹרְעִין
אֲחֵת הַמֶּסֶם וּמִחֲזִיזִין בְּהַרְקֻעוֹת בְּשִׁטְרָא

ההם שכן דינא דמלכותא דמאן דיהיב טסקא ליכור ארעא כדאמר ר' שמואל בר אבא דרבי יוחנן דמלכותא דינא ואם יחזרו צעלים ראשוני והי זרורני כלל דרזנייהו זבני: וזרורני על שם נחלה שקרוי זיהרא ופירדק: והילך תלת מיני קמייתא דינא דמלכותא דינא ובאריאקא מיני. דרזנייהו זבני אי זבין לטסקא בשביל מם הקרקע של ומכרו להם עבדי המלך הקרקעותיו של זה לא הוו זבני דאין זבין מם הקרקע: אקרקפתא דגבירא מנת. או תפסוהו בעי שיתן מאן דרדא. שכר נתלוש מן הקרקע ונמתיין בדברו וכל שכן קרקע דרדא. והי דינא דמלכותא: שערי דרדא. כלומר כל מטלטלין שיט לו בשביל ואשר לו ומי שיקנה מעבדי המלך בין קרקעות בין מטלטלין זית יתקיים הכתוב דכתיב (דברים כה) ככל אשר ימלא לו הרי באותה שפרע עדיין כרגא דשנה זו הוה ליה ממונו ראי דאינו מוחזק בו כלל לא לאו אתקפתא מעלייתא היא דאיכא למימר אין הכי נמי תבטל ותבטל לו אי הכי אפי' טסקא נמי. רב אשי הוא דקפריך עליה דאמימר הכי דכי לדברי הכל א"כ בטלת קרקעות וירשת בנו הזכור: אלא מאן דאיתא הנה בחבלת שנה ומית דקד סוף השנה אינה משועבדת למלכותה. לית הלכתא כר' הונא דריב דרבי יוחנן ללא משעבדי לדרגא אקרקפתא דגבירא מנת ואינהו ספרי דרדא דאמרי הלכתא על מירת קרקעות שנמכרו לכרגא ובאו לומר דמשעבדי לכר השטרות וגמכרו הקרקעות והדרי זבני: פירדק. אדם בטל ממלכה. הוא חייב צבול הקהל ואף על פי שהוא אינו עושה ריוח צע המלך היו מוצעים לו לבדו והם הציניהו והקלו במשאו צטענות העולין יותר שומלך רגיל ליקח מהבולן מם קלוב לשנה ובאו הקלוב ויהי כפולין לזה יותר ואפי' ופטרורו ומה שילגבות מכל בית וזית מכל איש ואיש עד שיעלה החשבון למס כצבול וסבורין היו שאין לו ממון וגבו כל המס מכל השאר אף על פי שהוא שמחלו לו: המצר והחלצ רי'. ב' שדות של גר ומצר אחד ציניה קנה כדאמר רבי יוסי בר חנינא לעיל בשמעתתא^א. והוא הדין אם עשב שבו תיחס יהושע את ארץ ישראל [תקמן]. לפי שיעור ויונה כנגדו ואי שמשגיגין גבול רעיהן וזה אינו משיג גבול אחר: אבל לענין פאה על שיהם הוראין ופומזין זה לזה דמן התורה אין מצר מפליג קרקע ופאה אחד שדה אחת דהא אפילו בשדה אחת איכא למ"ד לא קנה אלא מקום אחד וסבירא צעלמא הוא דחוקה מעלייתא צעין שיחוקא בכל השדות: פאה ופאה ולטומאה. דמאי שנה מחוקה: פאה מאי היא. לגבי מלך כר' כחל אימין אלא לא יעבד בו ולא יורע [דברים כה] קרקע קשה מלא כר' לליר (ב"ק דף סא). מאי שוליתא אמר רב יהודה אמר שמואל^ב שש

דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק: אי הכי אפי' טסקא נמי, אם מת ולא יהב טסקא

(א) נראה ד"ל לשני שדות.